

සමුපකාර සංවර්ධන අරමුදල - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සමුපකාර සංවර්ධන අරමුදලේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට අරමුදලේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් තත්ත්වගණනය කළ මතයක් පළ කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රතිපත්තිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රතිපත්ති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මග හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අරමුදල ක්‍රියා කර ඇති බව,

සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව, සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතීරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 01 හි 70 ඡේදය හා මූල්‍ය වාර්තා ආකෘතිය ප්‍රකාරව ද්‍රවශීලතාවයේ අනුපිළිවෙලට ජංගම නොවන වත්කම්, ජංගම වත්කම්, ජංගම වගකීම් හා හිමිකම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. තවද ප්‍රමිතියේ 76 ඡේදය අනුව වසරක් තුළ උපලබ්ධි වෙනැයි අපේක්ෂිත රු.1,344,682,397 ක් වූ එක් අවුරුදු ස්ථාවර තැන්පතු හා රු.155,327,276 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ජංගම වත්කම් යටතේ දැක්විය යුතු වුවත් ජංගම නොවන වත්කම් යටතේ දක්වා තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාරව වත්කම් වගකීම් ද්‍රවශීලතා අනුපිළිවෙලට හා නිවැරදිව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට වර්ෂ 10 සිට 25 කට වැඩි කාලයක් පැරණි සමුපකාර සමිති ණය සඳහා ලැබිය යුතු රු.10,165,032 ක ණය පොලියෙන් අයකර ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති ප්‍රමාණය හඳුනාගෙන ඒ සම්බන්ධයෙන් වෙන්කිරීම් සිදුකර නොතිබුණි. තවද ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 10 හි 38 ඡේදය ප්‍රකාරව අය නොවන ආදායම් වියදම් ලෙස හඳුනාගත යුතු වුවද, සමුපකාර සමිති ණය පොලි කපාහැරීම් රු.231,663 ක් ආදායමෙන් අඩු කර දක්වා තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	අයකර ගැනීමේ හැකියාව නොමැති ණය පොලි ප්‍රමාණය හඳුනාගෙන වෙන් කිරීම් කිරීමටත් ප්‍රමිති ප්‍රකාරව වියදම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ලියාපදිංචි සමුපකාර සමිති 45 කින් ලැබිය යුතු දායක මුදල් එකතුව රු.233,351,354 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබූ අතර ඒ තුළ 2019 වර්ෂයට පෙර සිට සමිති 08 කින් අයවිය යුතු රු.6,216,725 න් අයකර ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති ප්‍රමාණය හඳුනාගෙන ඒ සම්බන්ධයෙන් වෙන් කිරීම් සිදුකර නොතිබුණි.	සමිති/සංගම් මගින් අයවිය යුතු දායක මුදල් අයකර ගැනීම සඳහා අවස්ථා කිහිපයකදීම සමිති සංගම් වෙත ලිඛිතව දැනුම් දී ඇත.	සමුපකාර සමිතිවලින් ලැබිය යුතු දායක මුදල් අයකර ගැනීමට හා අයකර ගැනීමේ හැකියාව නොමැති ප්‍රමාණය හඳුනාගෙන වෙන් කිරීම් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- (ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ලැබිය යුතු 2025 වර්ෂයේදී ජර්නල් ලැබිය යුතු ආදායම් නිවැරදිව ණය පොලී රු.3,603,184 ක් ගිණුම්ගත කර නොතිබීම නිසා එම ප්‍රමාණයෙන් මගින් අදාළ පොලී මුදල යුතුය. ජංගම වත්කම් හා වක්‍රීය අරමුදල් ශේෂය ගිණුම්ගත කරන ලදී අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- (ඇ) ස්ථාවර වත්කම් යටතේ වටිනාකම රු. 1 තොරතුරු සොයා ගැනීමේ හිමිකාරීත්වය තහවුරු කර ක් ලෙස දක්වා තිබූ කල්මුණේ පිහිටි අපහසුතාවය මත ගෙන ගොඩනැගිල්ලේ 1985 වර්ෂයේදී මිලදී වටිනාකම තක්සේරු වටිනාකම තක්සේරු කර ගත් බව දක්වා ඇතත් එහි හිමිකාරීත්වය කිරීම සම්බන්ධව ගැටළු ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය. හා ප්‍රමාණය දැක්වෙන තොරතුරු පැන නැගී ඇත. විගණනයට ඉදිරිපත් නොකෙරුණු අතර වටිනාකම තක්සේරු කර ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

1.6 ලැබිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ණය ලබා දී වසර 12 ත් 59 ත් අතර කාලයක් ගතවී ඇති සමීති 28 කට අදාළ එකතුව රු.31,546,111 ක් වූ ණය ශේෂ හා වෙනත් ජංගම වත්කම් යටතේ වසර 12 කට පෙර සිට පැවත එන, ලැබිය යුතු ශේෂ 4 ක එකතුව වූ රු.6,590,950 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	ණය අයකර ගැනීමට අඛණ්ඩව කටයුතු කරමින් පවතී.	සමුපකාර සමීති පනතේ XIII වන පරිච්ඡේදය අනුව අයවිය යුතු ණය අයකර ගැනීම සඳහා ණයකරු ආඥාපනතේ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) අත්‍යාවශ්‍ය භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම සඳහා ණය ලබාදීමට ආරම්භ කර, අරමුදල යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන වක්‍රීය අරමුදලෙන් 2010 සිට 2024 වර්ෂය දක්වා රු. මිලියන 659 ක් ණය ලබාදී තිබුණි. එහිදී සමුපකාර සමීති 04 ක් සමඟ එළඹ තිබූ ගිවිසුම පරිදි ණය වාරික අයකර නොගැනීම හේතුවෙන් වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට එකතුව රු.12,326,500 ක් වූ වාරික හිඟව පැවති අතර 2025 අප්‍රේල් 30 දිනට එසේ හිඟවූ වාරික මුදල් ශේෂය රු.18,153,000 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි. එසේම 2011 හා 2012 වර්ෂවලදී සි/ස ශ්‍රී ලංකා පාරිභෝගික සමුපකාර සංගමයට ලබාදී තිබූ රු.මිලියන 191ක ණය මුදලින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.64,410,209 ක් තවදුරටත් අයවිය යුතුව පැවති අතර, ණය ගිවිසුම් අනුව ණය ලබාගෙන මාස දෙකක් ඇතුළත ණය පියවිය යුතු වුවත් වසර 12 ක් ගතවී තිබුණ ද ණය	ණය අයකර ගැනීමට අඛණ්ඩව කටයුතු කරමින් පවතින අතර සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවට ලබා දී ඇති මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මගින් ගෙවා දැමීමට කටයුතු කරන ලෙස දන්වා ඇත.	සමුපකාර සමීති පනතේ XIII වන පරිච්ඡේදය අනුව අයවිය යුතු ණය අයකර ගැනීම සඳහා ණයකරු ආඥාපනතේ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කළ යුතුය.

ශේෂය හා පොළිය රු.3,603,184 ක් අයකරගෙන නොතිබුණි. තවද 2011 වර්ෂයේදී සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවට ලබා දී තිබූ රු. මිලියන 152.5 ක ණය මුදලින් රු.මිලියන 60 ක් 2012 වර්ෂයේදී අයවී තිබුණු අතර, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට තවදුරටත් අයවිය යුතු ණය ශේෂය රු. මිලියන 92.5 ක් ව පැවතුණ ද අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

- (ඇ) අරමුදල යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවි සංවර්ධන අරමුදලින් විවිධ සේවා සමුපකාර සමිති 14 කට ලබාදුන් ණයවලින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති රු.11,349,032 ක ණය ශේෂය සහ ඊට අදාළ රු.1,938,071 ක පොළිය අය කරගෙන නොතිබුණි.
- පළාත් සමුපකාර සංවර්ධන කොමසාරිස් සහ සමිති රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත ලිපි යොමු කිරීම හා සමුපකාර සංවර්ධන කොමසාරිස් සහ සමුපකාර සමිති රෙජිස්ට්‍රාර්ගේ නිර්දේශය මත ගෙවීමට ඇති මුළු ණය සහ පොලී මුදල වාරික 60 කින් ගෙවීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දීම ආදිය මගින් ණය අයකර ගැනීමට අඛණ්ඩව කටයුතු කරමින් පවතී.
- සමුපකාර සමිති පනතේ XIII වන පරිච්ඡේදය අනුව අයවිය යුතු ණය අයකර ගැනීම සඳහා ණයකරු ආඥාපනතේ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි යොමුව	ආදියට අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 1983 අංක 32 දරන සමුපකාර සමිති (සංශෝධන) පනතේ 43(අ)1 වගන්තිය හා 1974 ජනවාරි 10 දින අංක 93/5 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද 1973 සමුපකාර සමිති රීති අංක 39	සමිති 07 ක් හා එක් සංගමයක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විට එකඟ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ ඉදිරිපත් කර නොතිබූ අතර සමිති 24 ක් විසින් 2020 සිට 2024 වර්ෂය දක්වා ඉදිරිපත් කළ යුතු පිළිවෙලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන 01 ක්, 02 ක්, 04 ක්, 17 ක් හා 14 ක් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. තවද සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ඉදිරිපත් කර තිබූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 15 ක් මාස 8 සිට 41 දක්වා කාල ප්‍රමාදයක් සහිතව ඉදිරිපත් කර තිබුණි.	සියලුම සමුපකාර සමිති වලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගැනීමේ වගකීම 2025-06-01 දින සිට එක් නිලධාරියෙකු වෙත පවරා ඇත .	පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා ගැනීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.
(ආ) 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 2(1) සහ 102 වගන්ති	අරමුදල ආදායම් බදු සඳහා ලියාපදිංචි වීමට හෝ බදු බැඳියාවෙන් නිදහස් කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ලබා දෙන ලද වාරික උපදෙස් ප්‍රකාරව	පනතේ විධිවිධාන අනුව ආදායම් බදු සඳහා ලියාපදිංචි වීමට හෝ බදු බැඳියාවෙන් නිදහස්

ආයෝජන මත රඳවා කර ගැනීමට කටයුතු ගැනීමේ බදු ගෙවන ලදී. කළයුතුය.

- (ඇ) 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති ණය හෝ අත්තිකාරම් ලෙස 1972 අංක 5 දරන වක්‍රලේඛ විධිවිධාන අංක 1/2020 දරන රාජ්‍ය මුදල් ලබාදී ඇති මුදල් වටිනාකම සමුපකාර සමිති පනත ප්‍රකාරව ණය වක්‍රලේඛයේ 1 කොටසෙහි 3 පොතෙන් අස්කර දැමිය යටතේ සම්පාදිත කපාහැරීමට අදාළ ඡේදය හැක්කේ අත්හැර දැමීමට නිසි සමුපකාර සමිති රීතිවල නිසි අධිකාරියේ අධිකාරී බලය ලිඛිතව විධිවිධාන අනුව හා රාජ්‍ය අනුමැතිය ලබාගත ලබාදීමෙන් පසුව වුවද මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව යුතුය. සමුපකාර විදුහල් ණය ලබා දුන් උපදෙස් අනුව රු.2,666,000 ක් ගණන්දීමේ කටයුතු කර ඇත. නිලධාරීගේ ලිඛිත අනුමැතිය මත කපාහැර තිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.154,568,953 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු. 259,555,617 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.104,986,664 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට දායක මුදල් ආදායම රු. 82,080,503 කින් හා ආයෝජන පොලි ආදායම රු. 20,561,134 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සහල් සැකසුම් මධ්‍යස්ථානය නවීකරණ කිරීම හා සහල් නිෂ්පාදනය සඳහා යන්ත්‍ර සූත්‍ර මිලදී ගැනීම සඳහා සීමාසහිත කොබෙයිගෙන් විවිධ සේවා සමුපකාර සමිතියට රු.මිලියන 3 ක ණය මුදලක් 2012 සැප්තැම්බර් 14 දින ලබා දී තිබුණි. එම ණය ගිවිසුම් ප්‍රකාරව ලබාගත් ණය මුදල මාස 06 ක සහන කාලයකින් අනතුරුව මාස 54 ක් ඇතුළත ගෙවා නිමකළ යුතු වුවද, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට අය නොවූ ණය ශේෂය රු.2,983,090 ක් විය. ඊට අදාළ අයවිය යුතු පොලිය රු.3,000,000 ක් වූයෙන් ලැබිය යුතු මුළු මුදල රු.5,983,090 ක් වී තිබුණි. මීට අදාළව අරමුදල විසින් ඇප ලබාගෙන ද නොතිබූ අතර වසර 7 ක් ගතවී තිබුණ ද අදාළ ණය හා පොළිය අයකරගත නොහැකි විය.	අය කර ගැනීමට දැනට නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබේ.	සමුපකාර සමිති පනතේ XIII වන පරිච්ඡේදය අනුව අයවිය යුතු ණය අයකර ගැනීම සඳහා ණයකරු ආඥාපනතේ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කළ යුතුය.

- (ආ) 1973 සමුපකාර සමිති රීති 41(i) ප්‍රකාර සමුපකාර සමිති හා සංගම් විගණනය දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරියෙකු මගින් හෝ රෙජිස්ට්‍රාර් විසින් පත් කළ ඕනෑම සහතිකලත් ගණන් පරීක්ෂකවරයෙකු විසින් කරගත හැකි වේ. ඒ අනුව සමුපකාර සමිති හා සංගම් 13 ක් විසින් 2017 වර්ෂයේ සිට 2024 වර්ෂය දක්වා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 27 ක් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත භාරදී තිබුණ ද 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මාස 08 ත් මාස 27 ත් අතර කාලයක් ගතවී ඇතත් විගණන කටයුතු අවසන් කර නොතිබුණි.
- සමුපකාර සමිති/ සංගම්වල විගණන කටයුතු සඳහා අනුයුක්ත කිරීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් හිඟකම සහ විගණනය කරගෙන යාමේ දී මතුවන ගැටළු හේතුවෙන් ප්‍රමාද වේ.
- සමුපකාර සමිති රීතිවල විධිවිධාන අනුව කටයුතු කර සමිතිවල විගණන කටයුතු කඩිනමින් අවසන් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.